

WK 16 Plato

Nieuwste *Lemsteraak*

onder de loep

Makkelijk te zeilen, ontzettend veel ruimte aan boord, zowel binnen als buiten en met een prestatiegericht onderwaterschip. Eigenlijk kan geen modern scherp jacht tippen aan de voordelen van de moderne 15,50 m aak *Plato*.

Fotografie en tekst: **Klaas Wiersma**

De WK16 *Plato* is de nieuwste Lemsteraak op het water. En als nieuwste aak is dit schip ook echt alles wat je ervan mag verwachten, met een romp getekend door de Wageningse scheepsarchitecten van Van Oossanen, op basis van het Computational Fluid Dynamics (CFD)-programma, zeg maar de digitale sleeptank, en het beroemde VPP Velocity Prediction Program. Kijken we naar de maten van de WK16 *Plato*; 15,5 meter over de stevens, 4,60 meter breed, een diepgang van iets meer dan een meter en een waterverplaatsing van 30 ton, dan komen die sterk overeen met die van de *Warber*. Maar de *Warber* was zoveel sneller dan de rest van de VA-klasse dat die aak voor een brede discussie in het veld zorgde. Hoewel het lijnenplan door de SSRP was goedgekeurd, wilde men dat de traditionele vormen van de Lemsteraak toch beter behouden werden. Ook dit keer is de romp goedgekeurd door het Stamboek, voorafgaand aan de bouw. Ontwerper Moerke: 'Het verschil zit 'm in het onderwaterschip. Dat heeft voorin en achterin meer volume. Het buikige is eruit, vergeleken met *Warber* en diens opvolger *Buikschuiver 2*.' Hij voegt er echter aan toe dat de WK16 een zeer competitief schip is.

Nauw betrokken eigenaar

We stapten aan boord van de *Plato* op het Heegermeer en de Fluessen. Het waait dan de hele dag al zo'n 5 Beaufort. De wind zal afnemen maar er komen zo nu en dan nog stevige vlagen over. Schipper-eigenaar Job Steenland heet ons welkom aan boord met

boven: Even de schoot binnendraaien, leuk om te sporten, maar je kunt ook gewoon een voetknop indrukken zodat de lier hydraulisch draait

een lach en die vrolijke blik zal de hele namiddag niet meer van z'n gezicht gaan. Hij was nauw betrokken bij de bouw van de aak en het schip zit hem als gegoten. Steenland heeft

vorige pagina's: Een breed lachende eigenaar aan het roer van de WK16. Vanaf de hoge kant heb je een goed zicht op de belijning onderwater

links: De Plato oogt hier bijna als een sensuele sculptuur uit de klassieke oudheid...

rechts: Details aan boord: het hele schip is geplamuurd voordat het in het versysteem werd gezet; de zelflozer, simpel maar doeltreffend!; de arm waarmee de stuurautomaat het helmhout kan bedienen; de mastlier met dyneema vallen zonder mantel

hulp van twee ervaren jonge zeilers die net terug zijn van een oceaanreis met vrienden. Het is zijn naamgenoot Job en vriend Nick. Ook Spiegelhoofdredacteur Arthur helpt een handje als hij niet op de fotoboot stuurt. Op de vraag of we geen rif moeten zetten is schipper Job resoluut. 'Welnee, let maar op. Deze wind kan het schip makkelijk aan.'

Steenland heeft met z'n aak drie gebruiksdoelen in het hoofd: het is in eerste instantie een familieschip om samen met zijn vrouw Marit en de drie jonge kinderen van te genieten. Maar hij zet het schip ook in om met kleinere groepen te varen (zie www.wk16.nl), terwijl hij ook aan wedstrijden mee zal doen, de HT Race heeft hij al gevaren. Langs de neus weg start Job daarom tijdens onze fotosessie de "onderhandelingen" met de twee jonge zeilers om de wedstrijd bemanning samen te stellen. Gezien de eerste twee functies heeft de aak ook een boegschroef voor het manoeuvreren in havens. Daarnaast zijn het tuigplan en ook de decklayout aangepast, de gaffel staat bijvoorbeeld minder steil dan bij wedstrijd schepen. Ontwerper Niels Moerke legt uit: 'Doordat de gaffel vlakker staat is het makkelijker om het grootzeil wat meer twist te geven, het achterlijk kan makkelijker lozen bij een vlaag. Er is geen overloop voor de grootschoot en ook het voordek is eenvoudig gehouden. Maar stel dat het schip ooit weer verkocht wordt, dan kan een volgende eigenaar er zeker competitief mee racen.'

HYDRAULIEK AAN BOORD

Een hydraulisch systeem heeft een hogere energiedichtheid dan elektrische aandrijving. In een centrale pomp wordt de olie in het hydraulische netwerk op druk gebracht. Deze oliedruk wordt op diverse plekken aan boord, namelijk bij de lieren, omgezet in beweging. Doordat de (wel elektrische) pomp constant een beetje olie toevoegt aan het systeem kan de druk erg hoog worden, terwijl daar weinig kracht voor nodig is. De pomp wordt gevoed door de accu's. Tijdens een kortebaanwedstrijd kan de generator van de aak wel eens aanslaan om stroom te genereren.

Hydrauliek

Het is de hoogste tijd om de zeilen te hijsen en te zien hoe deze wolf in schaapskleren zeilt. Geraffineerd zorgt Job dat de kloten aan derakbanden niet achter elkaar blijven haken. Ging het grootzeil rustig maar gestaag omhoog, de fok staat in een wip. Jonge Job staat bij de mast en met lange halen hijst hij als een volwaardige wedstrijd-mastman het voorzeil. De vallen voor het grootzeil zijn uitgevoerd in het dunne dyneema zonder mantel en die staan op de hydraulische mastlier. Maar de vallen voor de voorzeilen, de fok, kluiver en halfwinder hebben wel een mantel en kunnen dus met de hand worden doorgehaald. Overigens speelt de hydrauliek een belang-

rijke rol aan boord; de schootlieren aan dek zijn zowel handmatig als hydraulisch te bedienen. Bij de zwaarden is dat anders. Deze zijn alleen *push button* te bedienen, met het 'vrije-val-systeem' waar meer aken gebruik van maken. 'Mocht het misgaan met de techniek, dan zetten we gewoon een talie op het zwaard vanuit de mast om het weer omhoog te krijgen', aldus de schipper.

Moeiteloos overstag

Dan begint het schip licht te hellen en vervolgens te lopen. De kluiver wordt nog bijgezet en nu laat Plato echt zien wat zijn filosofie waard is. Ondanks het ondiepe water – waarvoor je toch niet helemaal de potentie van

fanatieke skûtsje-teams in de IFKS. Eerst de *Ut en Thús*, daarna de *Eelkje 2*. "Tot ik een keer meevoer met Walter van Berkum op de Lemsteraak HL3. "Dit is mooi" dacht ik toen! Op een skûtsje is alles zwaar, je voelt het in je rug. Toen is mijn droom begonnen. "Later als ik groot ben wil ik een Lemsteraak."

Inmiddels is Job 'groot', althans, een stukje ouder. Hij heeft een goedlopend bedrijf en voor zijn gezin met drie kinderen in de leeftijd van 6 tot 9 gaat hij op zoek naar een bestaande Lemsteraak van rond de twaalf meter. Als hij bij de Workumer Jachtservice navraagt of er nog schepen in de stille verkoop staan, ziet hij een tekening hangen van een nieuw te bouwen schip. Het is een aak van vijftien en halve meter. Aanzienlijk meer dan waar hij naar op zoek was.

Steenland: 'Parallel aan die zoektocht naar een schip speelde er van alles in mijn bedrijf. Een

Luiken, koekoeks en kuipbanken zijn van teak maar het dek is 'kaal' gehouden. De partij teak werd al ingekocht voordat de marktprijs 'ontplofte'

rechts: Een licht interieur, voorzien van alle comfort en vier hutten met in totaal 8 slaapplaatsen

onder: Het kajuitschot is iets verder naar achteren geplaatst dan gebruikelijk, maar die 30 cm extra levert direct meer ruimte in de kombuis op

het schip kunt waarderen, zoals wel op dieper water – maakt de aak lekker tempo. Door de rompvorm heeft het schip nauwelijks een hekgolf. Dan nadert de wal en is het tijd om overstag te gaan. Op het voordek belegt Nick de kluiverschoot op de andere lier. Volgens de klassenregels mag de kluiverschoot immers niet naar de kuip worden geleid. Arthur doet de fokkeschoten en de schipper kan zelf tijdens het sturen de zwaarden bedienen. Jonge Job zet het bakstag; met vier man is een overstagmanoeuvre prima te doen. Met drie zeilers kan het ook, dan wordt het bakstag pas aangedraaid als de fok goed staat. Zeil je met z'n tweeën dan laat je de kluiver gewoon weg en heeft de stuurman in de kuip het wat drukker. De stuurman wordt overigens geholpen door de nieuwste navigatie-apparatuur van B&G, gekoppeld aan een prima stuurautomaat. Die kun je instellen op de windhoek, wat volgens Job vooral erg gemakkelijk is bij het hijsen van het zeil als hij met z'n gezin vaart, want dan houdt de stuurautomaat je recht in de wind.

Van Sunfish tot skûtsje

Steenland leert zeilen op de Nieuwkoopse Plassen, woont met z'n ouders een tijd op Curaçao en zeilt daar natuurlijk met Sunfishes. Na terugkeer naar Friesland komen de platbodems in beeld. Hij is onderdeel van

De Fluessen op een zomerse maandagavond, prachtig zeilweer voor een schip dat niet snel hoeft te reven. Daarvoor staat de gaffel bewust wat vlakker dan bij de wedstrijdaken

investeerder nam een belang en plots had ik een deel van m'n bedrijf verkocht. We waren al heel gelukkig. Dit leek me een uitstekende manier om meer tijd in m'n gezin te kunnen steken.' Want, zoals hij zelf zegt, hij heeft wel erg hard gewerkt en zal zich dit jaar voor het eerst de ongekende luxe kunnen veroorloven om vier weken richting het Duitse Wad te gaan. In 2021 last hij zelf het eerste spant op de kielbalk, om vervolgens iedere week een keer de voortgang van zijn schip te bekijken.

Volop ruimte

De WK16 is gebouwd als visserman-aak maar wat opvalt is dat het hoofdschot relatief ver naar achter is geplaatst. Het bevindt zich op 56 procent, gerekend vanaf de boeg. Op die manier wordt wat ruimte ingeleverd in de kuip – maar die is nog steeds immens! – en is er binnen meer leefruimte. De kuipbanken van teakhout lopen niet helemaal rond, ter hoogte van de zwaarden kijken we rechtstreeks tegen de constructie van de spanten aan.

Hier zien we een aan bak- en stuurboord een bijzondere apparaat, het blijkt een zelflozer. Een rubberen dop kan met een eenvoudige hendel iets worden uitgeschoven waarop het water vanzelf van de kuipvloer, die zich

boven de waterlijn bevindt, naar buiten stroomt. Job waarschuwt dat deze zelflozers tijdens het varen niet lozen, maar water naar binnen laten stromen. In het achterste deel van de kuip, rond het helmhout, is een brede bank. Tijdens het zeilen zit je er al snel binnen het bereik van het helmstok. Maar zodra het schip stilligt is hier een heerlijke zit gecreëerd. *Plato* heeft geen teak op het voordek, maar in de kuip is wel royaal teakhout verwerkt. Jelle Douma van de Workumer Jachtservice geeft aan dat het teak met zorg is gekozen. De werf kijkt serieus naar alternatieven maar vraagt zich af hoe het Stamboek hierop zal reageren.

Ieder een eigen hut

Een schuifluik en twee lage deurtjes geven toegang tot het vooronder. Na een kajuittrap met vijf stevige treden staat de zeiler direct op het vlak. Hierdoor is er binnen ruim voldoende stahoogte. 'Alle kinderen hebben een eigen hut', vertelt Job trots. Voorin zijn twee hutten, eentje met een dubbel bed, de andere met stapelbed. Onder de kuip zijn nog twee kooien, beide met dubbelbed. Aan boord is een douche, die heel ingenieus ook als droogkast voor de zeilkleding kan fungeren, en zelfs een kleine wasmachine. Een generator kan zorgen voor extra stroom zodat de bemanning langere tijd op het Wad kan blijven. Na een lekker kruisrak zeilen we met een al lager staande zon in onze rug ruime wind

terug richting Heeg. Dat het op de Fluessen niet overal even diep is, merken we opeens een hekgolf loopt. We varen met snelheid over de ondiepte en dan is toch wel merkbaar dat dit zo makkelijk zeilende schip een waterverplaatsing van 30 ton heeft. Door het zuigen wordt het schip zelfs even licht lijgierig. Maar dan is het weer dieper en laat de nieuwste aak zich weer gedwee bij de hand nemen. Enthousiast stappen we even later van boord. Wat een fantastisch schip! 🍷

INFO

LOA: 15,50 m
Lengte waterlijn: 12,96 m
Breedte romp: 4,60 m
Breedte waterlijn: 4,54 m
Diepgang: 1,02 m
Waterverplaatsing: 29.900 kg
Waarvan ballast: 6.000 kg
Ontwerpcategorie: C

Grootzeil: 84,08 m²
Fok: 52,25 m²
Kluiver: 23,66 m²
Totaal: 159,99 m²

TVF (algemeen): 1.2049 (voorlopig)
Ontwerp: Van Oossanen Naval Architects
Bouw: Workumer Jachtservice
Zeilen: Zeilmakerij Molenaar